

Amerika Birleşik Devletleri'nin BM Genel Merkezi Anlaşmasını Ciddi İhlali ve Cenevre'ye Kalıcı Taşınma İçin Gerekçeler

Birleşmiş Milletler, egemen devletlerin eşit olarak müzakere edebileceği evrensel bir forum sağlamak için var. Bu evrensellik ilkesi, yalnızca tüm üye devletlerin siyasi ayrımcılık olmaksızın örgütün genel merkezine erişebilmesi durumunda sürdürülebilir.

1947 Genel Merkez Anlaşması, Birleşmiş Milletler ile Amerika Birleşik Devletleri arasında bu ilkeyi yasalaştırdı. Ev sahibi ülke olarak ABD, üye devletlerin temsilcilerinin BM Genel Merkezi'ne gidiş ve dönüşlerini engellememeyi taahhüt etti. Ancak son olaylar – özellikle **Eylül 2025'te Filistin heyetine vize verilmemesi** ve birkaç gün sonra **Kolombiya Devlet Başkanı Gustavo Petro'nun vizesinin iptal edilmesi** – ABD'nin bu yükümlülüğünü yerine getirmediğini gösteriyor. Bunlar münferit hatalar değil, Orta Doğu'daki ABD politikalarını eleştirenlere yönelik siyasi bir modelin parçasıdır.

Bu tür bir davranış, Genel Merkez Anlaşması'nın *ciddi bir ihlalini* oluşturur. Uluslararası hukuk uyarınca, ciddi bir ihlal, diğer tarafa – bu durumda Birleşmiş Milletler'e – yükümlülüklerini askıya alma veya sonlandırma hakkı verir. **BM Şartı'nın 20. Maddesi** uyarınca yetkisini kullanan Genel Kurul, oturumlarını kalıcı olarak Cenevre'ye taşıyarak yanıt vermelidir.

Hukuki Argüman: Genel Merkez Anlaşması'nın Ciddi İhlali

Genel Merkez Anlaşması'nın 13. Maddesi, ABD'nin BM toplantılarına katılan üye devlet temsilcilerine engelsiz erişim sağlamasını gerektirir. Bu yükümlülük mutlak olup, bir delegenin konuşmasının siyasi içeriğine veya ABD ile delegenin devleti arasındaki ikili ilişkilere bağlı değildir.

2025'teki İhlal Kanıtları

- **Filistin heyetine vize verilmemesi:** ABD, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas da dahil olmak üzere Filistinli yetkililere vize vermeyi reddederek Genel Kurul'a kişisel katılımlarını engelledi. Abbas, 25 Eylül 2025'te Genel Kurul'a uzaktan hitap etti.
- **Devlet Başkanı Gustavo Petro'nun vizesinin iptal edilmesi:** 27 Eylül'de ABD, Petro'nun New York'ta Filistin yanlısı bir gösteriye katılması ve İsrail'e yönelik ABD politikasını eleştirmesinden kısa bir süre sonra vizesini iptal etti.
- **Daha geniş bir model:** Bu eylemler, ABD'nin siyasi olarak uygunsuz görülen heyetleri engelleme istekliliğinin daha geniş bir eğilimine uyuyor.

1988'deki emsal açıktır: ABD, Yaser Arafat'a vize vermeyi reddettiğinde, Genel Kurul oturumunu Cenevre'de düzenlemek için oy kullandı. Bu, hem ABD'nin yükümlülüklerini ihlal etme kapasitesini hem de Kurul'un harekete geçme yetkisini gösterir.

Uluslararası Hukuka Göre Ciddi İhlal

1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin 60. Maddesi, ciddi bir ihlali, bir antlaşmanın amacına ulaşılması için gerekli bir hükmün ihlali olarak tanımlar. Genel Merkez Anlaşması'nın amacı, evrensel erişimi garanti etmektir. Tekrarlanan vize reddi ve iptalleri bu amacı doğrudan baltalar.

İhlal etmeyen taraf olarak Birleşmiş Milletler, anlaşmayı geçersiz sayma hakkına sahiptir.

Genel Kurul'un Taşınma Yetkisi

BM Şartı'nın 20. Maddesi, Genel Kurul'un "kendi belirlediği zaman ve yerde" toplanacağını belirtir. Bu yetki, Güvenlik Konseyi'nden bağımsızdır; toplantı yerleri üzerinde veto hakkı yoktur.

Bu nedenle, Genel Kurul aşağıdaki kararları kabul edebilir:

1. ABD'yi Genel Merkez Anlaşması'nı ciddi şekilde ihlal etmekle suçlar;
2. Toplantı yerini belirleme yetkisini yeniden teyit eder;
3. Oturumlarını Cenevre'ye taşır.

Eğer ABD itiraz ederse, anlaşmazlık **Uluslararası Adalet Divanı (UAD)**'na aittir. Genel Merkez Anlaşması'nın 21. Maddesi zaten tahkimi öngörür ve bu başarısız olduğunda UAD'nin yetkisini tanır. Genel Kurul, Şart'ın 96. Maddesi uyarınca **danışman görüş** de talep edebilir.

Cenevre'ye Taşınmanın Pratik Fizibilitesi

Cenevre halihazırda **BM Cenevre Ofisi (UNOG)**, **DSÖ**, **ILO**, **UNHCR** ve birçok başka kuruma ev sahipliği yapmaktadır. Palais des Nations, 1988'de Genel Kurul'a ev sahipliği yaptı ve son olarak 2025'te UNCTAD16 gibi büyük konferanslarla ölçeklenebilirliğini kanıtladı.

Diplomatik Misyonlar

Neredeyse tüm üye devletler zaten Cenevre'de daimi misyonlar bulunduruyor. Taşınma, genişleme gerektirecektir, ancak maliyetler, New York'taki ofislerin kapatılması veya küçültülmesinden kaynaklanan tasarruflarla dengelenecektir; burada emlak ve yaşam maliyetleri çok daha yüksektir.

Ev Sahibi Ülke Çerçevesi

İsviçre, BM operasyonları için uzun süredir devam eden bir yasal çerçeveye sahiptir. Cenevre'nin mevcut BM merkezi rolü göz önüne alındığında, genişletilmiş bir ev sahibi ülke anlaşması sorunsuz bir şekilde müzakere edilebilir.

Amerika Birleşik Devletleri için Maliyetler

- **İstihdam:** BM Sekreterliği, New York'ta **7.500-8.000 personel** istihdam ediyor, bunların çoğu ABD vatandaşı veya sakini. Ayrılmaları doğrudan yerel istihdamı azaltacaktır.
- **Yükleniciler:** Yemek, temizlik, ulaşım ve konferans hizmeti firmaları önemli sözleşmeleri kaybedecektir.

Diplomatik Misyonlarla İlgili Kayıplar

- **Daimi Misyonlar:** New York'taki yaklaşık 190 diplomatik misyonun kapatılması veya küçültülmesi, ofisler, daireler ve destek hizmetlerine olan talebi azaltacaktır. Binlerce yerel çalışan etkilenecektir.

Turizm ve Konaklama

- **Genel Kurul Haftası:** Her yıl binlerce diplomat, medya ve STK'nın akını, New York'un konaklama ve turizm sektörlerine milyonlarca dolar enjekte eder.
- **Genel Katkı:** Çalışmalar, BM topluluğunun New York ekonomisi için yılda **3,69 milyar dolar** ürettiğini ve yaklaşık **16.000 iş** desteklediğini tahmin ediyor. On yıl içinde kümülatif kayıplar **40 milyar dolara** yaklaşacaktır.

Sembolik ve Stratejik Maliyetler

- **Yumuşak Güç Kaybı:** BM'ye ev sahipliği yapmak, Washington'a dünya liderlerine günlük erişim sağlar. Taşınma, ülkeyi bu eşsiz diplomatik avantajdan mahrum bırakacaktır.
- **Jeopolitik Yenilgi:** Bu hareket, ABD'nin tarafsız bir ev sahibi olarak güvenilir olmadığını kanıtı olarak algılanacak ve kurallara dayalı uluslararası düzenin liderliği iddiasını baltalayacaktır.

ABD'nin Karşı Argümanlarının Öngörülmesi

- **Sınırları Kontrol Etme Egemen Hakkı:** ABD, vize kararlarının egemen eylemler olduğunu iddia edebilir. Ancak Genel Merkez Anlaşması'nı imzalayarak ABD, bu bağlamda egemenliğini açıkça sınırladı.
- **Güvenlik Gerekçeleri:** ABD, terörizm veya kamu düzenini öne sürebilir. Ancak eleştirmenlere sistematik olarak reddetme, güvenlik risklerinden değil, siyasi niyetten kaynaklanır.
- **Bütçe Kaldırıcı:** Washington, BM bütçesine %22'lik katkısını durdurmakla tehdit edebilir. Ancak bu tür tehditler yalnızca kötü niyet algısını güçlendirecek ve BM'nin finansmanının çeşitlendirilmesini hızlandırabilir.

Genel Kurul için Yol Haritası

1. **Bir karar kabul edin** ki bu, ABD'nin vize uygulamalarını Genel Merkez Anlaşması'nın ihlali olarak kınar ve Genel Kurul'un toplantı yerini belirleme yetkisini yeniden teyit

eder.

2. **UAD'den bir danışman görüş talep edin** taşınma için yasal temeli güçlendirmek için.
3. **İsviçre ile müzakere edin** daimi Genel Kurul oturumları için ev sahibi ülke anlaşmasını genişletmek.
4. **Aşamalı taşınma**, 2026 Genel Kurul oturumuyla Cenevre'de başlayarak, ardından ihtiyaç duyuldukça diğer genel merkez işlevlerine genişletme.

Sonuç

ABD'nin, siyasi olarak motive edilmiş vize reddi ve iptalleri yoluyla heyetleri tekrar tekrar engellemesi, Genel Merkez Anlaşması'nın *ciddi bir ihlalidir*. Genel Kurul bunu tolere etmek zorunda değildir. Oturumlarını Cenevre'ye taşımak için hem yasal yetkiye hem de pratik araçlara sahiptir.

Böyle bir taşınma, ABD'ye milyarlarca ekonomik kayıp ve önemli bir itibar yenilgisi yaşatacak, aynı zamanda Birleşmiş Milletler'in bağımsızlığını ve evrenselliğini yeniden teyit edecektir. ABD bu kararı sorgularsa, anlaşmazlığı UAD'ye götürebilir.

Birleşmiş Milletler'in kararlı bir şekilde hareket etme zamanı geldi. Bütünlüğünü, evrenselliğini ve güvenilirliğini korumak için Genel Kurul, kalıcı olarak Cenevre'ye taşınmalıdır.